

§ 427

Valtuutettu Ilkka Taipaleen aloite koonnos aiemmista toteutumattomista valtuustoaloitteista

HEL 2017-004749 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi valtuutettu Ilkka Taipaleen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1 Taipale Ilkka ym. valtuustoaloite Kvsto 19.4.2017 asia 24

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Ilkka Taipale ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan 47 aiemmin toteutumattomaa aloitetta, jotka saattaisivat olla nyt kypsiä toteutettavaksi. Lautakuntien ehdotetaan valitsevan niistä järkeväksi katsomiaan asioita edelleen valmisteltaviksi. Aloitteet on ryhmitelty asuntoasioihin, terveys- ja sosiaaliasioihin, ympäristöasioihin, kulttuuriin ja muihin asioihin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan, kasvatus- ja koulutuslautakunnan, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan, kaupunkiympäristölautakunnan sekä liikenneliikelaitoksen johtokunnan lausuntoihin ja toteaa, että toimintaa on jo hyvin pitkälle ohjattu aloitteissa esitettyyn suuntaan vaikka asiat eivät olisikaan toteutuneet tarkkaan aloitteissa esitetyn mukaisina.

Asuntoasioita koskevista aloitteista etenkin asuntojen rakentamista uusien kauppakeskusten päälle aiotaan toteuttaa aktiivisesti. Asuntojen integroimista palvelutoimintoihin edistetään asemakaavoituksessa. Lautakuntien lausuntojen mukaan asuntoasioita koskevista aloitteista etenevät myös pienasuntojen tuotanto, miespuolisen henkilöstön osuuden kasvattaminen, sivuasuntojen kaavoittaminen, tonttien varaaminen Y-säätiölle sekä lapsiperheiden asumispalvelujen ja kotiin vietävien palvelujen lisääminen. Asuntojen rakentaminen sairaaloiden ja sosiaalialan laitosten tonteille on mahdollista siinä määrin kuin nämä eivät itse tarvitse alueita omaa toimintaansa varten, psykiatrian palveluasumipaikkaa jonottavien potilaiden tilannetta on pyritty korjaamaan muuttamalla psykiatrisia sairaansijoja asumiskuntoutuspaikoiksi ja kilpailuttamalla eriasteisesti tuettuja asumispalveluita, kaupungin omassa asuntotuotannossa on tehty yhteistyötä eri alojen taiteilijoiden kanssa monissa hankkeissa ja Helsingin asuntoasiat on koottu kaupunkiympäristön toimialalle.

Lautakuntien lausuntojen lisäksi voidaan todeta, että laitospöytäkirjan asu- mistason kartoituksen vaatimat toimenpiteet on mahdollista selvittää. Laitosmuotoista palvelua on tosin viime vuosina korvattu asumispalveluilla ja sitä aiotaan edelleen vähentää. Vuokra-asuntojen myynnin osalta on huomattava, että tämä pienentäisi vuokra-asuntojen kokonaisuutta, koska asuntotuotantoa ei tällä hetkellä juurikaan voi lisätä AM-ohjelmassa ja kaupunkistrategiassa 2017-2021 asetettua tavoitetta suuremmaksi kaavoituksen ja rakentamisen asettamien rajoitteiden takia.

Terveys- ja sosiaaliasioiden koskevista aloitteista maksuttoman varhaiskasvatuksen edistäminen sisältyy valtuuston hyväksymään kaupunkistrategiaan. Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnon mukaan kotisairaala on pystynyt ottamaan vastaan kaikki sinne saattohoitoon tarjotut potilaat ja sen resursseja pyritään vahvistamaan, kondomien jakelua maksutta lisätään ja mielenterveysoireisten ja -sairaiden sosiaalipalveluja järjestetään palvelutarpeesta sekä asiakkaan yksilöllisestä tilanteesta riippuen sekä sosiaalihuoltolain että vammaispalvelulain perusteella.

Vapautuvien vankien palvelujen parantamiseksi ja heidän ohjaamiseen rikoksettomaan elämään tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa. Lautakunnan lausunnon lisäksi rikosten ennaltaehkäisystä voidaan todeta, että päihdeidenkäyttöön ja päihdekäytön rahoittamiseen liittyviin varkaustapauksiin on puututtu Ruusulankadun asumispalveluyksikössä kehitetyllä toimintamallilla, joka on laajennettavissa myös muihin yksiköihin. Toimintamalli ei estä varkauksia, mutta sen avulla omaisuutta on saatu takaisin oikeille omistajille ja tekijöiden kiinni saaminen tehostuu.

Ympäristöasioita koskevissa aloitteissa mainittuja kaupunginosien keskustojen kehittämistä sekä kattopuutarhojen ja viherkattojen edistämistä on viety eteenpäin viime vuosina kaavoituksen keinoin. Lastentarhojen ja koulun pihoja on istutettu; useissa leikkipuistossa ja muutamissa päiväkodeissa on kaupunkiviljelyä, monissa kouluissa on oma koulu-puutarha ja kouluissa voidaan järjestää esimerkiksi kukkasipulien istutustalkoita. Hyötykotieläinten pitäminen kaupungissa on mahdollista ja useat palvelukeskukset, perhekodit ja vanhustentalot ovat pitäneet kesäkanoja ja lampaita.

Osa ympäristöä koskevissa aloitteissa mainituista asioista selvitetään pidemmällä aikavälillä. Kasvitieteellisiä puutarhoja yhdistävän arboretumikäytävän toteuttaminen kytkeytyy alueen muihin kunnostustoimenpiteisiin ja Vesalan esitettyä kaupunkiarboretumia tutkitaan aluesuunnitelman laatimisen yhteydessä. Toive Kaarlo Haltian puiston kunnostamiseksi otetaan huomioon vuoden 2018 aikana käynnistyvässä Oulunkylän alueen aluesuunnitelman laadinnassa.

Valosaasteen vähentäminen ja veistosten ja muistomerkkien kyltitys on ratkaistu alkuperäisissä aloitteissa esitetystä poiketen. Kaupunki seuraa julkiseen ulkovalaistukseen käytettävän energian määrää ja se esitetään vuosittaisessa ympäristöraportissa. Valaistukseen käytetty kokonaisenergia on vähentynyt huomattavasti viime vuosikymmenien aikana. Kylttien sijaan kaupungin veistosten ja muistomerkkien tietoja on tallennettu kattavasti verkkosivustoille. Esimerkiksi kaupungin taidemu-seon veistospankkiin, joka on kaikkien käytettävissä internetissä, on koottu kaikkiaan 450 veistoksen tiedot.

Vantaanjoen vesimatkailun kehittäminen riippuu asiasta kiinnostuneista yrittäjistä. Toimialat ovat valmiita tutkimaan toiminnan edellytyksiä yrittäjien kanssa.

Kulttuuria koskevista aloitteista tangolavan perustaminen saa lautakunnan lausunnossa tukea joko olemassa olevaa tai joka tapauksessa syntyvää infrastruktuuria ja erilaisia kumppanuushankkeita hyväksikäyttäen. Tangolava voisi lautakunnan mukaan sijoittua esimerkiksi Espanlavan yhteyteen. Myös Makasiinipuiston ja Kansalaistorin alueelle rakennettava paviljonkilava lienee hyödynnettävissä tähänkin käyttötarkoitukseen. Mikäli yksityinen yritys kiinnostuu hankkeesta, kaupunki toimii strategian mukaisesti mahdollistajana sekä edellytysten luojana kaupungin elävöittämiseksi sekä etsii lavalle soveltuvia sijaintipaikkoja.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta sekä liikenneliikelaitoksen johtokunta painottavat molemmat lausunnoissaan sähköistä palvelutarjontaa luet-tavan materiaalin lisäämisessä liikennevälineisiin. Matkustajien omien mobiililaitteiden lisäksi heidän käytössään ovat joukkoliikenteen sähköi-

set ilmoitustaulut, joilla on esitelty etenkin nykyrunoutta ja aforismeja. Lähtökohtana ilmaislehtijakelussa on erillinen korvaus, joka kattaa niistä aiheutuvia ylimääräisiä siivouskustannuksia.

Kulttuuriin ryhmitellyistä aloitteista voidaan lautakuntien lausuntojen lisäksi todeta, että luottamushenkilöiden matkustamista on tarkoitus yhtenäistää ja kaupungin henkilöstön tekemä ja kaupungin tilaama tieteellinen tutkimustoiminta on tarkoitus koota kattavaan tutkimusrekisteriin. Kaupunginhallitus ja lautakunnat päättävät matkustamisestaan itsenäisesti. Lautakunnat ovat tehneet kerran valtuustokaudessa matkoja lähinnä eurooppalaisiin kaupunkeihin ja tutustuneet johonkin tehtäväalueensa kannalta ajankohtaiseen teemaan. Kaupungin tutkimustoiminnan tilannetta ja kehitysmahdollisuuksia on tarkasteltu tutkimustoiminnan koordinointi -työryhmän 2016 syksyllä valmistuneessa loppuraportissa.

Muihin asioihin ryhmitellyistä aloitteista koiraveron poistaminen sisältyy kaupunginvaltuuston käsiteltävänä olevaan vuoden 2018 talousarvioesitykseen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1 Taipale Ilkka ym. valtuustoaloite Kvsto 19.4.2017 asia 24

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Lauta- ja johtokunnat

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 13.11.2017 § 1013

HEL 2017-004749 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

29.11.2017

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Ilkka Taipaleen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 46768
mauno.ronkko(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 10.10.2017 § 148

HEL 2017-004749 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Asuntoasiat

1. Perheettömille ja yksinäisille tarkoitettujen asuntojen tuotannon voimakas nostaminen

Asemakaavoituksessa on tavoitteena kaavoittaa asuntotuotantoa 600 000 k-m² vuodessa. Tämän määrän puitteissa on mahdollista osoittaa riittävä määrä myös pienasuntoja. Tämän hetkisen trendin mukaan pienasuntoja halutaan rakentaa kaikkialle kaupungin alueella runsaasti, puhutaan jopa 15 neliömetrin miniasunnoista. Kaavoitus tähtää pitemmän aikavälin kestävään kehitykseen. Huoli on myös perheasuntojen riittävästä varannosta kaupungin alueella siten, etteivät nuoret perheen perustamisen jälkeen joudu muuttamaan kohtuuhintaisen asumisen toivossa kauas huonompien joukkoliikenneyhteyksien ääreen.

Helsingissä on edelleen 1960-luvun ja 1970-luvun lähiöitä, joissa asuntojen keskikoko on pienehkö. Nämä ovat myös olleet segregaatioske- kustelun ytimessä parin viime vuosikymmenen aikana. Mm. reunoille rakentuvien pientaloalueiden kaavoittamisella jo 2002 yleiskaavan ratkaisuin on yritetty pysäyttää tämä kehitys. Monipuolisella asuntorakentamisella voidaan esikaupunkialueillakin varmistaa kattavat palvelut kaikille. Viime vuosina on kaavoitettu myös paljon pienasuntoja.

Asuntotuotantotoimiston tuotannon määrä- ja hallintamuotojakauman tavoitteet on määritetty AM-ohjelmassa, kuten myös omistusasuntotuotannon huoneistotyyppijakauma. Omistusasuntotuotannon ohjauksessa on haluttu turvata perheasunnoiksi soveltuvien asuntojen rakentaminen. Kaupungin vuokra-asuntojen ja asumisoikeusasuntojen kohdalla

ohjaus on nykyisin yhtiöillä. Joissain tapauksissa kaavallinen ratkaisu suoraan tai välillisesti vaikuttaa toteutettavaan huoneistotyyppiin tai -kokoon.

Vuonna 2016 valmistuneissa Att:n uudishankkeissa kaikkien tavallisten asuntojen keskipinta-ala oli 73,8 m² ja käynnistyneissä uudishankkeissa vastaavasti 62,4 m². Yleisesti ottaen vuokra-asuntojen keskipinta-alat ovat pienimmät ja Hitas-omistusasuntojen suurimmat ja asumisoi-keusasuntojen siltä väliltä. Rakennustyyppi vaikuttaa huoneistotyyppiin ja sitä kautta pinta-aloihin. Kaupungin omassa asuntotuotannossa pyritään tuottamaan kaikissa hallintamuodoissa monipuolista huoneis-tojakaumaa erilaisten asuntokuntien tarpeisiin.

3. Liitännäisasuntojen rakentaminen omakotitaloihin ja rivitaloihin - mutta myös kerrostaloasuntoihin

Asemakaavoituksen vuositavoitteen (600 000 k-m²) puitteissa on kaa-voitettu monipuolista asuntotuotantoa alueiden omista lähtökohdista käsin. Mm. kaupunkiympäristölautakunnassa 5.9.2017 käsitellyssä Länsi-Käpylän kaavaehdotuksessa on omakotialueelle kaavoitettu si-vuasuntoja. Myös kerrostaloasumisessa on voitu mahdollistaa myö-hemmin erotettavia sivuasuntoja kaavamääräysten estämättä.

Myös sivuasuntoja on tehty (on osa pääasuntoa). Jos kyseessä on itse-näinen asunto, on rakentamismääräyksiä noudatettava. Asemakaavan mahdollistaessa esim. talousrakennuksessa voi olla asumista (Län-si-Käpylän asemakaavaluonnos).

4. Tontteja Y-säätiölle

Kaupunki luovuttaa tontteja yksityisille toimijoille pääsääntöisesti yleis-ten hakujen kautta, joihin mm. Y-säätiö on osallistunut ja voi myös jat-kossa osallistua. Y-säätiölle on viime vuosina varattu tontteja ainakin Jätkäsaaresta, Kruunuvuorenrannasta ja Pohjois-Pasilan Postipuiston alueelta. Pääasiallisesti ARA-tuotantoon soveltuvat tontit luovutetaan kuitenkin Att:lle.

5. Asuntojen sijoittaminen myös teollisuus- ja toimistokiinteistöihin

Puhtaasti toimitila-alueilla ja varsinkin teollisuus- ja varastoalueilla asu-misympäristö ei useinkaan vastaa asumiselta edellytettäviä vaatimuk-sia, mikäli halutaan pitää työpaikka-alue alkuperäisessä käytössä. Tä-mä tuo myös epävarmuutta yrityksille siinä, kuinka turvattu tulevaisuus niillä alueen yrityksinä on sijaintinsa suhteen. Asukkaat usein valittavat häiriöistä, jotka ovat tyyppisiä näille alueille – esim. logistiikasta aiheu-tuva liikenne-, melu- yms. haitta.

Toimitilakiinteistöjä halutaan jo nyt enenevässä määrin muuttaa asumiinseen esimerkiksi Helsingin kantakaupungin alueella mutta myös esikaupungeissa. Se yksipuolistaa kaupunkia, eikä toimitilaa ole enää tarjottavana hyvillä sijainneilla. Se puolestaan vaikuttaa myös palvelutarjontaan. Nykytrendin mukaan kaikki kiinteistöt, joilla muutosta on tapahtunut, ovat muuttuneet asumiseen kokonaisina rakennuksina. Työpaikkoja ei juurikaan ole jäänyt jäljelle.

6. Uusien kauppakeskusten päälle (palvelu)asuntoja

Helsingin uuden yleiskaavan tavoitteistossa ja asiakirjamateriaalissa on tuotu vahvasti esiin, että kauppa- ja liikekeskukset tulee integroida asuntorakentamiseen ja tiivistää kaupunkia kestäväällä tavalla tilaa säästäten. Mm. Myllypurossa tällainen ratkaisu kaavoitettiin jo 2000-luvun alussa, jossa ensimmäisessä kerroksessa on liikekeskus ja ylemissä kerroksissa on asuntoja. Asuntojen integroiminen palvelutoimintoihin on suositeltava ratkaisu, jota asemakaavoituksessa edistetään.

Kommenttina sekä kohtaan 5 että kohtaan 6: Mikäli asuntoja sijoitetaan kauppakeskusten tai teollisuus- ja toimistorakennusten yhteyteen, tulee huomioida erilaisten toimintojen aiheuttamat meluhaitat ja varmistua huolellisesti etukäteen siitä, ettei asunnoille aiheudu terveys- tai viihtyvyyshaittaa aiheuttavaa melua, esimerkiksi runkoäänenä muista tiloista. Myös esimerkiksi kauppojen ja teollisuustoimintojen tavaroiden kuljetuksesta aiheutuu usein huomattavaa meluhaittaa myös yöaikaan.

7. Selvitys, voitaisiinko kaupungin vuokra-asuntoja myydä sovittava määrä asukkaille

Kaupunki myy yksittäisiä omistamiaan vuokrattuja asuntoja (pientaloja ja asunto-osakkeita). Laajempi kaupungin vuokra-asuntoyhtiöiden asuntojen myyminen vaatii kaupungin asunto-omaisuuden linjaamista.

Kaupungin vuokra-asuntojen myyntiä asukkaille ja myynnin vaikutusta asunnottomuuteen ei ole selvitetty. Mikäli asia tulee ajankohtaiseksi, sitä voidaan käsitellä valmisteltavassa kiinteistöstrategiassa.

9. Asuntojen rakentaminen sairaaloiden ja sosiaalialan laitosten tonteille

Asuntojen rakentaminen sairaaloiden ja sosiaalialan laitosten tonteille on mahdollista siinä määrin kuin sosiaali- ja terveyspalvelut eivät itse tarvitse näitä alueita tai laajennusvaraa tonteillaan niille varattua toimintaa varten. Nämä sopivat yleensä hyvin myös oppilaitostoimintaan, jolle tällaisten toimintojen läheisyys voi tuoda synergiahöyryjä asumista enemmän. Vapautuvia sairaala-alueita ollaan kaavoittamassa asunto- tuotantoon.

10. Pientaloalueiden rakennusmääräyksistä

Pientaloalueet on kaavoittajan toimesta pyritty kartoittamaan esim. merkitsemällä niitä 2002 yleiskaavaan rakennuskulttuurisesti merkittäviksi alueiksi. Osalle alueita laadittiin tai oli jo laadittu ohjeistuksia täydennys- ja korjausrakentamisesta. Osan alueiden asemakaavoja muutettiin yleiskaavan ohjaamalla tavalla varustamalla ne alueellisin ja/tai rakennuskohtaisin suojelumerkinnöin. Näillä alueilla säilyttävä ja yhtenäisyyteen pyrkivä rakentaminen toteutuu parhaiten, kunhan rakennuslupavaiheessa ohjaukseen pystytään varaamaan riittävät resurssit.

Osa Helsingin pientaloalueista on täydentynyt pitkän aikajakson kuluessa ja näillä alueilla on hyvin monen ikäistä rakennuskantaa rintamamiestaloista tasakattoisten talojen kautta aumakattoiseen alppityyliin. Näillä alueilla yhdenmukaisuuden ylläpitäminen/saavuttaminen on hankalaa. Eriytymistä lisäävät myös velvoittavat, muuttuneet vaatimukset esimerkiksi lämmöneristyksen, esteettömyyden ja paloturvallisuuden osalta puhumattakaan elämäntavan muutoksista.

Mainitut Veräjämäki ja Oulunkylä sijaitsevat pääradan varressa ja ovat sellaisina lähteneet kehittymään varsin varhain, jolloin paineet rakentamisen tehostamiselle hyvien kulkuyhteyksien varrella ovat vain kasvaneet. Veräjämäen pientaloalueelle onkin laadittu eri aikoina useita pieniä alueita kattavia asemakaavamuutoksia.

Rakennusvalvonta ohjaa rakentamista asemakaavan edellyttämällä tavalla, joten yhtenäisyyden tavoitteen toteuttaminen lähtee kaavoituksesta. Lisäksi ohjausta viitoittaa maankäyttö- ja rakennuslain 117 § ”Rakennuksen tulee soveltua rakennettuun ympäristöön ja maisemaan ja täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimukset”, jonka täyttäminen kirjavaksi muodostuneella vaihtelevista asemakaavamääräyksistä koostuvalla alueella on haasteellista. Näiden alueiden saattaminen yhtenäisemmiksi veisi nykyisillä rakentamista ohjaavilla käytännöillä lähes yhtä kauan kuin niiden kehitykseen nykyiseen asuunsa on mennyt.

Valmiiksi yhtenäisten alueiden ylläpitäminen edellyttää asemakaavallisia toimia.

11. Asuntojen kaavoittaminen Santahaminaan

Uuden yleiskaavan (kaupunginvaltuusto 26.10.2016) mukaan Santahaminaan voidaan kaavoittaa asuntoja, mikäli puolustusvoimat luopuu alueesta. Tällaista ei ole näköpiirissä.

14. Kuva- ja veistostaiteilijoiden käyttö eräiden asuin- ym. talojen suunnittelussa

Kaupungin omassa asuntotuotannossa on tehty yhteistyötä eri alojen taiteilijoiden kanssa monissa hankkeissa. Kohteita on mm. Arabianrannassa, jossa osassa kohteita taide on jo elimellinen osa rakennuksen ulkoista hahmoa. Esimerkkeinä voisi mainita Kaanaankadun betonielementtien reliefit sekä kantavarakenteiset taidepilarit, Posliinikadun graafinen betoni tai Flooranaukion julkisivujen keramiikkakoristeet. Valotaiteilijat taas ovat osallistuneet rakennushankkeiden suunnitteluun Kruunuvuorenrannassa.

Kun hankkeeseen ryhtyvää kiinnittää riittävät resurssit tekniseen osamiseen, taiteilijoiden käytölle ei ole estettä.

15. Helsingin asuntoasiat yhteen yksikköön

Asuntotuotantopalvelut (Att) ja asuntopalvelut ovat nykyisin osa kaupunkiympäristön toimialaa.

Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuus / asuntotuotantopalvelu (Att)

Kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden asuntotuotanto-palvelun tehtävänä on tuottaa rakennuttajapalveluja kaupungin asuntokohteiden uudisrakentamis- ja peruskorjaushankkeiden toteutuksessa. Rakennuttajapalveluiden tilaajina toimivat kaupungin omistamat kiinteistöyhtiöt. Rakennuttajapalvelu sisältää mm. hankkeiden suunnittelun, urakoitsijoiden kilpailutuksen, rakentamisen valvonnan ja vastaanottamisen, takuuajaisen seurannan sekä kohteen luovuttamisen tilaajalle. Asuntotuotanto-palvelu toteuttaa kaupungin asuntorakentamista kaupungin strategian ja AM-toteutusohjelman mukaisella tavalla. Strategian ja AM-ohjelman päämäärien ja tavoitteiden määrittelyssä on otettu huomioon mm. toteutettavien asuntojen määrä ja monimuotoisuus sekä erilaisten asukasryhmien ja erityisryhmien asumisen vaatimukset ja järjestelyt. Asuntojen käyttäjän toiminnallisten tarpeiden kartoittamiseksi asuntotuotanto-palvelu toimii yhteistyössä kaikkien kaupungin asuinkiinteistöjen ja asumisjärjestelyjen kanssa toimivien tahojen kanssa.

Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus / kaupunkiympäristön asukas- ja yrityspalvelut / asuntopalvelut

Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden kaupunkiympäristön asukas- ja yrityspalveluiden asuntopalveluiden tehtävänä on toteuttaa asumisen viranomaispalveluja, asunnonvälitystä ja neuvontaa.

Asuntoviranomaisena asuntopalvelut vastaa Helsingissä ARA-vuokra-asuntojen asukasvalinnan valvonnasta. Asuntopalvelut ylläpitää vuok-

ra-asukkaiden hakijarekisteriä ja suorittaa vuokraajien välitystoimintaa kaikille kaupungin vuokra-asunto-omaisuutta omistaville tahoille.

Viranomaisvalvojana asuntopalvelut ei voi toimia toteuttajana tehtävissä, jotka sisältyvät sille määriteltyyn valvontatehtävään.

Asuntopalvelut-yksikkö ja Att (nykyinen asuntotuotanto-palvelu) ovat tehneet säännöllistä yhteistyötä koskien mm. asuntomääriä, asuntojen suunnittelua, aikatauluja ja kysyntää. Nykyisen organisaation mukaan asuntotuotantopalvelut ja asuntopalvelut kuuluvat selkeämmin samaan kaupunkiympäristön toimialan toimintaympäristöön mahdollistaen hyvän yhteistyöhön edelleen kehittämisen.

Asunnon käyttäjien ja eri ihmisryhmien tarpeiden huomioimiseksi ja hankkeiden suunnittelua varten asuntotuotanto-palvelu ja kiinteistöjen eri omistajatahot päivittävät yhteistyössä suunnitteluohjeita ja käyttäjäryhmien asumistarpeita.

Asuntovuokrausprosessissa asuntopalvelujen osuutena on tehdä hakijajärjestelmästä vuokralaisvalintoja yhtiöiden puolesta. Tämän jälkeen asuntojen omistajatahot jatkavat vuokrausprosessin loppuun.

Erityisryhmien asukasvalinnat tekee sosiaali- ja terveystoimiala.

Terveys- ja sosiaaliasiat

18. Melutason vähentäminen julkisissa tiloissa ja tapahtumissa

Suosittelavaa on huolehtia siitä, etteivät melutasot ole tapahtumissa tai julkisissa tiloissa tarpeettoman korkealla kuulovaurioiden välttämiseksi asetettujen toimenpiderajojen suhteen.

Ympäristöasiat

24. Kaupunginosien keskustojen reformi

Asemakaavoituksessa on tavoiteltu aloitteessa mainittua reformia täydennyskaavoituksen keinoin. Kaupunginosien keskustoja on kehitetty useiden viime vuosien ajan. Kokonaan uudistunut keskusta on mm. Myllypurossa. Keskustojen täydennyskaavoitus on käynnissä mm. Mellunmäessä, Kontulassa, Vuosaarella, Laajasalossa ja Jakomäessä. Onnistuminen on kiinni myös paikallisista olosuhteista.

Helsinki kehittää määrätietoisesti ja tasapainoisesti asuinalueitaan osana kaupunkirakenteen tiivistymistä ja verkostokaupungin kehittämistä. Erityistä kehittämistä vaativille alueille kohdistetaan samanaikaisesti muun muassa täydennysrakentamiseen ja julkisen ympäristön parantamiseen liittyviä toimenpiteitä. Esimerkiksi vuonna 2014 käynnistynees-

sä Meri-Rastilan kaupunkiuudistuksessa parannetaan alueen julkisia kaupunkitiloja ja laaditaan alueen täydennysrakentamiseen tähtäväää asemakaavaa. Kaupunkiuudistus käsittää Meri-Rastilan metroaseman ympäristön, ostarin, torin, 1990-luvun alun asuinrakennukset ja kaikki alueen puistot. Malminkartanossa käynnistyi uudistushanke syksyllä 2016. Hankkeen tavoitteena on parantaa alueen julkista ympäristöä, sijoittaa uutta asuntorakentamista alueelle sekä edistää asukastoimintaa. Kummassakin hankkeessa on erityisesti painopisteinä asema-alueet, ostarit ja muut keskeiset julkiset tilat, jotka ovat alueen tärkeitä käyntikortteja.

25. Siirtolapuutarhamökkialueiden lisääminen

Siirtolapuutarha-alueiden lisäämisessä on edetty kaupunginvaltuuston määrittelemien periaatteiden mukaisesti. Kaupunginvaltuusto kehotti kesäkuussa 2008 eräiden valtuustoaloitteiden käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitusta huolehtimaan siitä, että Helsinkiin kaavoitetaan lisää siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueita. Kaupunginjohtaja asetti elokuussa 2008 työryhmän kartoittamaan siirtolapuutarha- ja mökkikyläkäyttöön soveltuvia alueita Helsingissä ja kaupungin muissa kunnissa omistamalla mailla sekä tekemään ehdotuksen tähän käyttöön varattavista alueista, niille soveltuvista toteuttamismalleista ja toteutusaikatauluista.

Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportti valmistui helmikuussa 2009. Raportti sisältää inventointi- ja suunnitteluaineiston nykyisistä siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueista ja niiden laajentamismahdollisuuksista sekä kartoituksen käyttöön soveltuvista uusista alueista. Lisäksi raportissa käsitellään siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden hallinto- ja toteutusmallien kehittämismahdollisuuksia. Työryhmän ehdotukseen sisältyy seitsemän aluetta Helsingissä ja yksi alue Vihdissä Helsingin kaupungin omistamalla maalla. Ehdotukseen sisältyy neljän nykyisen siirtolapuutarha-alueen laajentamismahdollisuus sekä kolme mahdollisuutta uusille kesämaja-alueille. Ehdotukseen sisältyy myös erilaisia Helsingin omistamia saaria ja ulkoilualueita, joille voidaan kehittää uudenlaisia lyhytaikaiseen vuokramökkeilyyn perustuvia vapaaajan ja virkistystoimintoja.

Uusien siirtolapuutarha-alueiden perustaminen ja nykyisten alueiden laajentaminen on mahdollistettu kaavoituksessa: Suutarilan siirtolapuutarhan asemakaava on vahvistettu vuonna 2015 ja Vartioharjun linnavuoren siirtola-puutarhan asemakaava on vielä päätöksentekoprosessissa. Myös kaavoitusta, joka mahdollistaa nykyisten siirtolapuutarha-alueiden laajentamisen, on edistetty. Vihdin Eerolan ryhmäpuutarhan teknisistä ratkaisuksista on laadittu työryhmän esityksen mukaisesti yleisuunnitelma määrä- ja kustannusarvioineen. Helsingin kaupunki etsii

alueelle toteuttajaa, joka sitoutuu suunnittelemaan ja rakentamaan alueen valmiiksi kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Työryhmä esitti, että kokonaan uusien siirtolapuutarhojen tulee rakentua ja olla ylläpidettävissä kokonaisuudessaan yhdistyksen tai sitä varten perustettavan yhtiön jäsenten omakustannusperiaatteella. Kaupunki osallistuu vuokraamalla maan ja olemalla alkuvaiheessa apuna yhdistystä tai yhtiötä perustettaessa. Samoin kaupunki osallistuu kustannuksiin, mikäli alueelle osoitettaisiin palsta, mökki tai muita alueita kaupunkilaisten yleiseen käyttöön. Työryhmä ei pitänyt suotavana siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden toteuttamista yleiseen puistorakentamiseen varatuilla määrärahoilla vaan katsoi, että rahoitustarve tulee ottaa huomioon taloussuunnitelmissa erillisenä määrärahana.

Siirtolapuutarha-alueille ei ole varattu kaupungin investointirahoituksessa määrärahaa. Puistoinvestointeja on viime vuosina ohjattu asuntotuotannon edistämiseen sekä peruskorjaukseen.

26. Töölönlahden ruoppaus

Kaupunginvaltuutettu Ilkka Taipaleen aloitteesta tämä asia on ollut käsitellyssä viimeksi vuonna 2009. Tuolloin ympäristökeskus ei kannattanut lahden kunnostamista ruoppauksella. Silloisen ympäristökeskuksen vastineen argumentit ovat edelleen päteviä.

Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden ympäristöpalvelut seuraa Humallahden lisäveden johtamisen vaikutuksia Töölönlahden tilaan. Kaikkia kunnostukselle asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, mutta monilta osin on edetty parempaan suuntaan. Hygieeninen laatu on parantunut juoksutuksen aloittamisen jälkeen tavoitteiden vaatimalle tasolle, ja levähaittoja esiintyy nykyään vain harvoin. Myös hapen kyllästysasteen osalta tavoite täyttyy suurimmaksi osaksi. Sen sijaan näkösyvyys ja fosforipitoisuus ovat vielä jääneet tavoitteista, vaikka niissäkin on tapahtunut parannusta juoksutusta edeltävään tilaan verrattuna.

Yksi vaihtoehto olisi pyrkiä vaikuttamaan tuloveden laatuun. Töölönlahden kunnostamisen hankesuunnitelmassa (rakennusvirasto vuonna 2000) todetaan, että kauempaa Seurasaarenselältä olisi mahdollista johtaa vieläkin parempilaatuista vettä Töölönlahdelle. Linjan mitoituksessa on varauduttu vedenottoputken siirtämiseen aina keskiselle Seurasaarenselälle saakka, mutta tämä lisäisi kustannuksia ja pienentäisi johdettavan veden suurinta mahdollista määrää.

Töölönlahden kunnostamisprosessin vaiheissa vahvasti esillä ollutta sedimentin käsittelyä yhdessä juoksutuksen kanssa on pohdittu useaan otteeseen jo ennen juoksutuksen aloittamistakin ja sillä on esitetty ole-

van positiivisia vaikutuksia. Ennen kemialliseen käsittelyyn tai muihin toimenpiteisiin ryhtymistä päätettiin kuitenkin tarkkailla lisäveden johtamisen vaikutusta Töölönlahden veden laatuun, jotta mahdolliset lisätoimet osattaisiin mitoittaa oikein ja kustannustehokkaasti.

Töölönlahdelle on asetettu elokuussa 2017 laitteisto, jonka potentiaalia hajottaa sedimentistä orgaanisia haitta-aineita, kuten PAH-yhdisteitä ja öljyä, tutkitaan. Menetelmän avulla voitaisiin merisedimenttien kunnostuksessa mahdollisesti välttää laajat ruoppaukset. Tutkimus toteutetaan kahden hankkeen yhteistyönä ja siihen osallistuvat Helsingin kaupunki, Suomen ympäristökeskus, Helen Oy, Eko Harden Technologies Oy ja Lamor Corporation Ab. Hankkeet saavat rahoitusta Tekesiltä ja EU:n H2020-ohjelmalta sekä tukea yhteistyökumppanilta Lip-Lap Laituri Oy:ltä. Tutkimushanke on myös Elävä Itämeri -säätiön (BSAG) sekä Itämerihaasteen sitoumushanke.

Töölönlahdella olevilla toiminnoilla on voimassa oleva ympäristölupa kunnostamiselle lisävettä pumpaamalla, pohjoispään Keski-Pasilan hulevesiratkaisulle, rautatiesillan tulvaporveille sekä eteläosan puiston vaatimille vesirakenteille. Mikäli Töölönlahtea päädyttäisiin kunnostamaan ruoppaamalla, niin toimenpiteen vaikutukset em. ympäristöluvan varaisiin toimenpiteisiin tulee huomioida.

27. Kattopuutarhojen toteutus Helsingissä

Kaavoituksen keinoin on edistetty kattopuutarhoja ja viherkattoja viime vuosina Helsingissä.

28. Kasvitieteellisten puutarhojen yhdistäminen arboretumkäytävällä

Aloitteessa ehdotetaan Helsingin yliopiston kasvitieteellisen puutarhan ja Helsingin kaupunginpuutarhan eli Talvipuutarhan välisen alueen kehittämistä arboretum-tyyppiseksi viherkäytäväksi, jossa eri kasvit olisi merkitty monikielisin opastein.

Reitti Helsingin yliopiston kasvitieteellisen puutarhan ja Helsingin kaupunginpuutarhan välillä sijaitsee Helsingin vanhimmilla rakennetuilla puistoalueilla, jotka ovat osa Töölönlahden ympäristön Helsingille tunnusomaista näkymää. Alueen viheralueisiin liittyy paljon puutarhataiteellisia ja kulttuurihistoriallisia arvoja, joita on selvitetty vuosina 2013 – 2017 laadituissa ympäristöhistoriallisissa selvityksissä Eläintarhan ja Linnunlaulun alueista sekä Kaisaniemen puistosta. Ehdotettu arboretumkäytävä muodostuu osa-alueista, joilla on merkittäviä kulttuurihistoriallisia ja kasvillisuuteen liittyviä arvoja. Alueelle mahdollisesti tehtävät uudet istutukset tulee tehdä harkitusti ja sovittaa paikkoihin, jotka täydentävät jo olevia puutarhataiteellisia aiheita ja vahvistavat alueen kulttuurihistoriallista arvoa. Sen vuoksi aikaisemmassa, vuodelta 2000 ole-

vassa vastauksessa todetaan ajatus, joka nimeämällä reitin varrella jo kasvavia puita ja pensaita nimikylteillä sekä laatimalla reitistä kartta ja opas ilman täydennysistutuksia olisi edelleen alueelle sopivin ratkaisu.

Arboretum-tyyppisen viherkäytävän perustaminen kaupunkiympäristöön on hoidon näkökulmasta vaativaa. Hanke tulisi kytkeä osaksi alueella tehtäviä muita kunnostustoimenpiteitä. Kaisaniemen puiston kunnostus tehdään tulevaisuudessa porrastetusti usean vuoden aikana. Sen kustannusarvio on 16 miljoonaa euroa, mutta kunnostuksen rahoitus puuttuu. Taloustilanteen vuoksi hankkeiden toteuttaminen ajoittuu pitkälle aikavälille. Ehdotettua arboretumkäytävää ei ole toistaiseksi pystytty toteuttamaan.

29. Kaupunkiarboretum Vesalaan

Mellunmäen ja Vartioharjun pohjoisosaan laaditaan yleisten alueiden nykytilaa, ylläpitoa ja kehittämistä kartoittava aluesuunnitelma. Esitettyä kaupunkiarboretumia tutkitaan aluesuunnitelman laatimisen yhteydessä. Yhtenä mahdollisuutena voisi olla toteuttaa kaupunkipuuarboretum pienimuotoisesti ja hajautetusti Vesalan puistoalueille.

Hanke edistää puistojen monimuotoisuutta myönteisesti, ja laadittaessa aluesuunnitelmaa sille voidaan osoittaa paikka tai paikkoja yhdessä alueen asukkaiden kanssa. Arboretum tulee ensisijaisesti toteuttaa yhteisöllisenä, jossa esimerkiksi paikallisyhdistys olisi mukana ja ottaisi vastuuta.

Vesalassa on Aarrepuisto, jonka puuvartisten kasvien lajivalikoima on arboretum-tyyppinen. Aarrepuisto palkittiin vuonna 2008 Vuoden ympäristörakenne -palkinnolla.

30. Lastentarhojen ja koulun pihojen istuttaminen oppilaiden toimesta

Asuinalueiden julkisten pihojen monipuolistaminen edistää kaikille ikäryhmille sopivaa toimivaa ja monipuolista kaupunkia.

Kaupunki on toteuttanut koulujen pihojen toiminnallisuuteen ja kehittämiseen liittyviä parannushankkeita. Muun muassa lähiörahaston rahoituksella toteutetussa aktivoivat pihat -hankkeessa on kehitetty koulupihojen toiminnallisuutta. Tavoitteena on tehdä monipuolisia koulupiharatkaisuja, jotka motivoivat monipuolisesti leikkiin, liikuntaan, toimintaan ja opiskeluun. Pihat ovat sekä koululaisten että alueen asukkaiden käytössä.

Helsingin lähiöprojektin tukema Lähiöpuutarha-hanke käynnistyi maaliskuussa 2016 nuorisosiainkeskuksen koordinoimana. Lähiöpuutarhahankkeessa Kumpulan kasvitarhan toimintaa kehitetään ja puutarha-

työn menetelmiä kokeillaan osana alue- ja nuorisotyötä. Jakomäessä puolestaan viljelykset sijaitsivat Jakomäen aukiolla nuorisotalon, perhekeskus Punahilkkan ja kirjaston edessä. Myös Päiväkoti Kotilolla oli omat viljelyksensä. Kontulassa viljelykset sijaitsivat kirjaston, nuorisotalon, päihdekuntoutujien päiväkeskus Symppiksen sekä Lastenkaaren läheisyydessä.

31. Veräjämäen Kaarlo Haltian puiston kunnostus

Kaarlo Haltian puiston kunnostus on vuosien varrella ollut esillä useaan otteeseen. Puistojen ja viheralueiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen osoitetut määrärahat ovat vaihdelleet vuosittain. Muutokset ovat tarkoittaneet myös puistojen peruskorjauksien siirtämistä eteenpäin uusien asuinalueiden puistojen ollessa etusijalla. Kaupungin kasvaessa ja palvelutarpeiden lisääntyessä on Kaarlo Haltian puiston peruskorjauksen sijaan päädytty korjaamaan Oulunkylän alueen leikkialueita, koiraaitauksia ja esimerkiksi Pikkukosken uimarannan ympäristöä.

Vuonna 2003 valmistuneessa Oulunkylän ja Koskelan aluesuunnitelmassa todetaan, että jos asukashanke Kaarlo Haltian muistomerkistä toteutuu, puisto kunnostetaan hankkeen kanssa rinnakkain. Muistomerkkiasiaista on viimeksi oltu yhteydessä kaupunkiympäristön toimialaan syksyllä 2016.

Vuoden 2018 aikana käynnistyy Oulunkylän alueen aluesuunnitelman laadinta. Aluesuunnitelmassa, joka tehdään yhteistyössä asukkaiden ja paikallisten toimijoiden kanssa, kartoitetaan myös suunnittelualueen puistojen peruskorjaustarpeet. Aloitteessa esiin tuotu toive Kaarlo Haltian puiston kunnostamiseksi otetaan suunnittelutyössä huomioon.

Erilaisten ja hyvin tarpeellisten kierrätysastioiden sijoittelu on tiivistävässä kaupungissa vaikeaa. Kierrätysastioiden sijoittelussa pitää ottaa huomioon astioiden tyhjennyksen ja autolla lähelle pääsyn lisäksi myös paloturvallisuus. HSY ja muut toimijat ovat yhteistyössä keskittäneet kierrätysastioita samoihin paikkoihin.

32. Valosaasteen vähentäminen

Kaupunki on pyrkinyt tarpeettoman valon ja häiriövalon vähentämiseen julkisessa ulkovalaistuksessa jo usean vuoden ajan. Tätä on edesauttanut uusi valaistustekniikka, jolla valo saadaan ohjatuksi paljon aikaisempaa paremmin haluttuihin kohteisiin. Vaakatason yläpuolelle suuntautuva valo ei ole enää sallittua.

Kaupungin julkisen ulkovalaistuksen tavoitteet ja periaatteet on määritelty kaupunginhallituksen vuonna 2015 hyväksymässä Ulkovalaistuksen tarveselvityksessä. Siinä on mm. määritelty tarkoituksenmukaiset

valaistusluokat ja valaistustavat erityyppisille kaduille ja alueille. Tarveselvityksen suositusten mukaisesti ollaan lisäksi laatimassa ohjeistuksia mm. ranta-alueiden valaistusperiaatteista sekä laatimassa yleissuunnitelmia rantareittien valaisemisesta sekä pimeäksi jätettävistä alueista.

Kaupunki on lisäksi ottanut käyttöön valaistuksen ohjaustavat, joilla valaistusta voidaan säätää olosuhteiden ja tarpeiden mukaisiksi. Tällä vähennetään merkittävästi tarpeetonta valaisemista. Valaistuksen tehokas ohjaus ei ole vielä mahdollista vanhimpien valaisinten osalta, mutta käyttö laajenee jatkuvasti valaisinkannan uusiutuessa.

Tarpeettoman valon ja häiriövalon määrittelemiseksi ja mittaamiseksi ei ole olemassa menetelmiä, joiden pohjalta asiaa voitaisiin seurata. Sen sijaan kaupunki seuraa tiiviisti julkiseen ulkovalaistukseen käytettävän energian määrää ja se esitetään vuosittaisessa ympäristöraportissa. Valaistukseen käytetty kokonaisenergia on vuodesta 1997 vuoteen 2016 vähentynyt 28 %, vaikka valaistavat alueet ovat samaan aikaan lisääntyneet 22 % kaupungin rakentumisen ja kasvun takia.

33. Hyötykotieläinten pito kaupungissa

Kaupungissa saa pitää hyötyeläimiä, ja etenkin kesäkanoja ja -lampaita pidetään Helsingissä jonkin verran. Eläinten pitopaikan ja hoidon on täytettävä eläinsuojelulainsäädännön vaatimukset. Etenkin isojen hyötyeläinten pitoa rajoittaa kuitenkin kaupunkirakenteen tiiviys, ja esimerkiksi sikojen pitäminen ilman kohtuutonta hajuhaittaa naapurustolle olisi taajamassa vaikeaa. Useat palvelukeskukset, perhekodit ja vanhusten talot, esimerkiksi Riistavuoren, Siltämäen ja Kontulan palvelukeskukset, pitävät tai ovat pitäneet kesäkanoja ja/tai lampaita.

34. Höyrylaiva Vantaanjoelle

Vantaanjoen vesiliikennettä Helsingin kaupungin alueella rajoittaa Uudenmaan ympäristökeskuksen päätös, joka kieltää yli 5 hevosvoiman tehoisilla vesikulkuneuvoilla ajamisen joessa. Päätöksen perusteena on nopeasti kulkevista vesikulkuneuvoista joen muulle käytölle aiheutuva vaara sekä virkistyskalastukselle, melonnalle ja vesilintujen poikasille aiheutuva häiriö. Nopeakulkuisten vesikulkuneuvojen käyttö lisää rantojen eroosiota. Vantaanjoen pääuoma kuuluu Natura 2000 -verkostoon uomassa esiintyvän uhanalaisen vuollejokisimpukan perusteella. Vantaanjoen syvyys vaihtelee uoman eri osissa ja vedenkorkeus ja virtaama vaihtelevat vuoden mittaan.

Virkistyskäytön kehittämisen näkökulmasta Vantaanjokea pitkin kulkevalla pienimuotoisella vesiliikenteellä olisi varmasti positiivisia vaikutuksia ja se tukisi Helsingipuiston yleissuunnitelman tavoitteita alueen yh-

tenäisyyden ja jatkuvuuden edistämisestä sekä matkailukohteiden sää-
vutettavuudesta. Veneyhteyden avulla voitaisiin parantaa esimerkiksi
Haltialan tilan ja Tuomarinkylän kartanon välistä yhteyttä.

Lähivuosina Helsinki suuntaa voimavaroja merialueen vesiliikenteen
kehittämiseen kaupunkistrategian ja yleiskaavan tavoitteiden mukaises-
ti. Vantaanjoen jokiveneliikenteen saaminen taloudellisesti kannatta-
vaksi on arvioitu varsin haasteelliseksi. Mikäli ilmenee, että pienimuo-
toisen veneliikenteen toteuttamisesta kiinnostuneet yrittäjät olisivat val-
miita investoimaan Vantaanjoen virkistyskäyttöä ja luontoarvoja haittaa-
mattomaan vesiliikenteeseen, on kaupunkiympäristön toimiala valmis
yhteistyössä yrittäjien ja vesiliikenteestä vastaavan kulttuuri- ja vapaa-
ajan toimialan kanssa tutkimaan toiminnan edellytyksiä. Ennen tarkem-
paa suunnittelua ja toimenpiteitä tulee huolellisesti arvioida toiminnan
ympäristövaikutukset ja etsiä yleisiltä alueilta sopivia rantautumispaik-
koja.

35. Helsingin kaupungin veistosten ja muistomerkkien kyltit

Helsingissä on lähes 500 ulkoveistosta, ympäristötaiteen teosta ja his-
toriallista muistomerkkiä. Helsingin kaupungin taidemuseo vastaa kau-
pungin kokoelmissa olevasta noin 250 teoksesta.

Kaupunkiympäristön toimiala on lisännyt asukkaiden ja vierailijoiden
tietoisuutta myös tällä osa-alueella, sillä monet veistokset ja muisto-
merkit sijaitsevat yleisillä katu- ja puistoalueilla. Vuosina 2014 - 2017
valmistui yhteensä neljäntoista muistomerkkin esittelyfilmiä ja Internet-si-
vut. Itsenäisyyden juhlavuodeksi 2017 toteutettiin Suomen presiden-
teistä kertova verkkosivusto. Presidenttien muistomerkeillä on QR-koo-
dillinen laatta, joka avaa opastavan Internet-sivuston.

Helsingin kaupungin taidemuseon veistospankkiin (www.hamhelsinki.fi/veistokset) on koottu kaikkiaan 450 veistoksen tiedot. Perustietojen
lisäksi pankista löytyy taustoja teoksista ja veistosten sijaintikartta. Si-
jaintitiedot löytyvät myös avoimena datana. Julkisilla paikoilla, kuten
kiinteistöjen pihossa, on myös yritysten, valtion laitosten ja yksityisten
tahojen omistamia teoksia. Vaikka teokset eivät kuulu taidemuseon ko-
kelmiin, myös niistä löytyy tietoja veistospankista.

36. Laattojen lisääminen Helsingin rakennuksiin

Kaupunkiympäristön toimiala lisää historian kannalta merkittäviin kau-
pungin omistamiin rakennuksiin historiaa kuvaavia laattoja kaupungin-
museon esityksestä.

37. Katunumeroiden suurentaminen ja selkeyttäminen kaupungin ra- kennuskannassa

Katunumeroiden havaittavuus on tärkeä osa toimivaa pelastustoimintaa ja helpottaa myös kaupunkilaisten elämää. Pelastuslaitos edellyttää, että rakennukset on varustettu numero- ja kirjainkyltein. Niiden tulee olla näkyvällä paikalla ja joko sisältä valaistuja tai muuten esim. katuvalojen valaisemia.

Havaittavuudelle oleellista on, että paikat ovat kutakuinkin johdonmukaisia (sisäänkäyntien yläpuolella tai vieressä jne.) ja kyltin olemus on ”virallinen” tai perinteinen (mustavalkoinen ja kooltaan tyyppilinen), jotta merkit eivät sekaannu mainoksiin yms. ilmoituksiin. Kasvillisuutta tulee huoltaa siten, ettei se peitä merkintää.

Myös kaupunkilaiset ovat tottuneet etsimään tietyn tyyppistä ja kokoista merkintää. Uusilla alueilla ja suurissa kortteleissa on lisäksi tonttiopasteita yleensä kaikkien sisääntuloreittien yhteydessä.

Kaupunkikuvallisesti opasteiden näkyvyydestä pyritään pitämään huolta rauhoittamalla niiden ympäristö erilaisilta mainoksilta ja havainnointia häiritseviltä valoilta. Perinteinen malli on tunnistettava ja uskottava opaste ja se mieltyy osoitteeksi erottuen liikkeiden ja yritysten opasteista.

Kaupunkikuvallisesti rakennuskanta on niin monimuotoinen, että varsinainen läpikäyvä projekti, jossa merkintöjen kokoa oleellisesti muutettaisiin, ei vaikuta välttämättömältä, kunhan yllämainituista seikoista huolehditaan ja uudet alueet varustetaan niiden rakenteen edellyttämällä opastejärjestelmällä.

38. Nikkilän sairaalan hautausmaan kunnostaminen

Sipoon kunta on lunastanut Nikkilän sairaalan hautausmaan.

39. Hajuton, meluton, kynnyksetön kaupunki

Helsingin kaupunki edistää esteettömyyttä kaikessa toiminnassaan.

Muut asiat

45. Maksuton joukkoliikenne

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä Helsingissä. Tehtävänsä liittyen HSL hyväksyy toimialueellaan noudatettavan joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän sekä liikenteen taksat. Päätös lippujen hinnoista ja joukkoliikenteen maksuttomuudesta kuuluu HSL:n toimivaltaan.

Helsingin kaupungin liikennelaitos (HKL) teki vuonna 2008 selvityksiä maksuttoman joukkoliikenteen vaikutuksista Helsingissä. Työssä selvi-

tettiin maksuttoman joukkoliikenteen vaikutuksia liikkumistottumuksiin, yksityisautoiluun, liikenteen päästöihin ja energiankulutukseen, joukkoliikenteen hoitoon ja sen kilpailukykyyn sekä kokonaisrahoitustarpeeseen.

Tutkimusten mukaan joukkoliikenteen hinnan merkitys on autoilijalle kulkutavan valinnassa pieni. Joukkoliikenteen maksuttomuus Helsingissä lisäisi joukkoliikennematkoja noin kolmanneksella, ja tämä siirtymä tulisi pääosin lyhyistä jalan tai polkupyörällä kuljetuista matkoista. Typpioksi- ja hiukkaspäästöt vähenisivät noin 3 %.

Matkustajamäärien kasvu edellyttäisi vuoromäärien lisäämistä, jolloin joukkoliikenteen palvelutaso entisestään paranisi. Lyhyiden matkojen merkittävä lisääntyminen hidastaisi joukkoliikennettä ja heikentäisi sen täsmällisyyttä.

Maksuton joukkoliikenne lisäsi selvitysajankohdan vuotuista rahoitustarvetta yli 140 miljoonalla eurolla menetettyjen lipputulojen ja kasvavien liikennöintikustannusten seurauksena.

Pitkällä aikavälillä liikkumisen hinnan aleneminen voi johtaa yhdyskuntarakenteen hajautumiseen. Joukkoliikennepalvelun arvostuksen kannalta on tärkeää, että sillä on jokin hinta – maksava asiakas on muun muassa motivoitunut valvomaan saamansa palvelun laatua.

Kaupunkiympäristölautakunta ei pidä maksuttoman joukkoliikenteen kokeilua perusteltuna.

46. Rengasmetro

Vuosien varrella raskaan raideliikenteen tavoitteellisia verkkoratkaisuja on suunniteltu useissa selvityksissä. Tutkituissa erilaisissa verkoissa on aina ollut säteittäisten linjojen lisäksi reittivaihtoehtoja, jotka kiertävät Helsingin niemeä rengasmaisesti. Näille linjauksille ominaista on kuitenkin aina ollut vähäinen matkustajamäärä. Missään selvityksistä matkustajamäärä ei ole tullut niin suureksi, että kysynnän hoitaminen metron kaltaisella suuren kapasiteetin joukkoliikennevälineellä olisi taloudellisesti järkevää. Rengasmetron investointi- ja käyttökustannukset suhteessa matkustamisessa saataviin hyötyihin ovat liian suuret.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Outi Karsimus, kehittämisspalvelupäällikkö, puhelin: 310 37364
outi.karsimus(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 03.10.2017 § 50

HEL 2017-004749 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Tangolava Helsingin keskusta-alueelle (kohta 40.)

Aloitteessa esitetään, että Helsingin keskeiselle paikalle perustettaisiin tangolava. Lautakunta pitää tärkeänä, että tango- ja paritanssikulttuuri voivat hyvin kaupungissamme. Samaan aikaan lautakunnan näkemys on, että aina, kun mahdollista, kulttuuriset hankkeet toteutetaan olemassa olevaa tai joka tapauksessa syntyvää infrastruktuuria ja erilaisia kumppanuushankkeita hyväksikäyttäen.

Helsingissä on keskeisellä paikalla sekä määrällisesti että laadullisesti jonkin verran alikäytettyjä paikkoja. Espan lava sopisi myös tangotaitteen ja paritanssin paikaksi vain lisäämällä lavan eteen tanssiparketti, joka oikein suunniteltuna ei vaikeuttaisi lavan muuta toimintaa. Esplanadin puiston kehittämisperiaatteista on tehty ensimmäiset luonnokset kaupunkiympäristön toimialalla. Tulevan puistoremontin keskeisiä kulttuurisia kysymyksiä tulee olemaan suojeluperiaatteiden ja toiminnallisuuden yhdistäminen. Lautakuntakunta katsoo, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan osaamista tulee käyttää suunnittelussa hyväksi aikaisessa vaiheessa ja laajasti.

Töölönlahden eteläosien puistosuunnitelmassa kehitetään Sanomatalon, Kiasman, keskustakirjasto Oodin ja Musiikkitalon rajaamaa Maka-siinipuiston ja Kansalaistorin aluetta. Suunnitelma on tarkoitettu viimeistellään syksyn 2017 aikana rakentamisen alkaessa 2018 syksyllä. Alueelle on tulossa tapahtumasähkö- ja vesipisteiden lisäksi myös paviljonkilava. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ei ole ollut mukana alueen suunnittelussa. On kuitenkin oletettavaa, että sekä alueen tapahtumakantaa että paviljonkilavan toimintaa tullaan mahdollistamaan – jopa koordinoimaan – toimialalta. Paviljonkilavan konseptia suunniteltaessa tulee tutkia myös tangomusiikin ja paritanssin toimintaedellytyksiä.

Kulttuurin tuottaminen maksaa rahaa vaikka sitä tehtäisiin kumppanuuksiin ja vapaaehtoistyöhönkin perustuen. Espan lavan toiminnallinen budjetti on ilman henkilöstökuluja vuodessa noin 40 000 euroa. Panostuksen kaksinkertaistaminen mahdollistaisi nykyistä merkittävästi kunnianhimoisemman ohjelmiston tuotannon. Tällainen varojen allokointi on toimialan sisäisesti päätettävä asia.

Töölönlahden paviljonkilavan resursoinnista ei ole varmuutta. Näin ollen toiminnan resursointi tulee suunnitella kulttuurin ja vapaa-ajan toi-

mialalla. Resursointikysymyksenkin selvittämiseksi on tärkeää saada toimialojen välinen yhteistyö tässä projektissa toimivaksi. Lautakunta pitää tärkeänä, että kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yhteistyötä kehitetään tapahtumapaikkojen suunnittelussa, jotta hankkeissa otetaan paremmin huomioon taiteen ja kulttuurin tarpeet.

Valtakunnallinen mielisairaalamuseo (kohta 41.)

Nikkilän sairaalan museokokoelma kertoo koskettavasti paitsi Helsingin kaupungin ja psykiatrisen hoidon historiasta, myös laajemmin yksilöiden ja yhteiskunnan välisten suhteiden muuttumisesta viimeisten sadan vuoden aikana. Nikkilän sairaalan lähes 10 000 objektin kokoelma siirtyi kaupunginmuseolle kaupunginhallituksen päätöksellä vuonna 1999. Helsingin kaupunki ei tuolloin eikä myöhemmin ole nähnyt perustelluksi perustaa erillistä sairaalamuseota.

Kokoelman perustan muodostavat vapaasti tai ohjatussa taideterapiassa tehdyt potilastyöt. Potilastöiden kokoelma on sekä määrällisessä että ajallisessa laajuudessaan ainutlaatuinen. Lisäksi kokoelmaan kuuluu otos sairaalaesineistöä. Säilytettävä arkistoaineisto on siirretty Helsingin kaupunginarkistoon. Valokuvat ovat kaupunginmuseon kuva-arkistossa. Kokoelman julkista esittämistä rajoittavat yksityisyyden suojan vaatimukset, koska kyse on mielisairaalapotilaiden elämästä ja heidän taideteoksistaan.

Helsingin kaupunginmuseo myöntää Nikkilän sairaalan kokoelmasta lainoja ja vastaa sitä koskeviin asiakaskyselyihin ja tutkimuspyyntöihin jatkuvasti. Mikäli aloitteessa esitetty valtakunnallinen museo perustettaisiin, kaupunginmuseo sitoutuu lainaamaan kokoelmiaan myös sille edellyttäen, että lainausehdot täyttyvät.

Museokokoelmien luonteeseen kuuluu, että kokoelmasta vain pieni osa on näytteillä ja huomattavasti suurempi osa säilytettävänä kokoelmakeskuksessa. Kokoelmakeskuksessa objektit ovat yleisölle näkymättömissä, mutta tutkijoiden ja konservaattoreiden ulottuvilla: esineitä luetteloidaan ja tutkitaan, huolletaan ja konservoidaan. Helsingin kaupunginmuseon kokoelmat on muutettu uuteen kokoelmakeskukseen vuosina 2015–16. Kaupunginmuseo edellytykset jatkaa työtä Nikkilän kokoelman esittämiseksi ja säilyttämiseksi museologisten vaatimusten mukaisesti ovat siksi aikaisempaakin paremmat.

Nikkilän sairaalan kokoelman saavutettavuus paranee ratkaisevasti vuonna 2018, kun kaupunginmuseo julkaisee suomalaisten arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteisessä hakupalvelussa FINNAssa otoksen potilastöistä.

Aloitteen esitys valtakunnallisen mielisairaalamuseon perustamisesta ei kuulu Helsingin kaupungin eikä kaupunginmuseon tehtäviin eikä toimivaltuuksiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää valtakunnalliset erikoismuseot Museoviraston esityksestä. Museolaki (729/1992) ja museoasetus (1192/2005, 456/2013) määräävät valtakunnallisten erikoismuseoiden tehtävät.

Museon perustaminen ja ylläpito vaatii omistajataholta pitkäjänteistä sitoutumista. Näyttelytoiminnan lisäksi museotyö edellyttää mm. asiakaspalvelua ja pedagogista toimintaa sekä kokoelmanhallintaa. Resursseja on tarjolla rajallisesti. Vapaaehtoisvoimin hoidettujen museoiden ongelmana on usein jatkuvuuden turvaaminen ja museon sekä kokoelman ylläpito perustamisvaiheen alkunnostuksen jälkeen.

Keski-Uudenmaan maakuntamuseona Helsingin kaupunginmuseon tehtävänä on ohjata ja koordinoita museotoimintaa alueellaan. Pelkäämään Helsingissä on jo useita museoita ja kokoelmia, jotka tallentavat terveydenhoidon historiaa (esim. Diamus eli Helsingin Diakonissalaitoksen museo ja Hoitotyön koulutuksen museo). Ammatillisista museoista Helsingin yliopistomuseo tallentaa terveydenhuollon historiaan liittyvää esineistöä. Uuden museon perustaminen ei Helsingin kaupunginmuseon näkemyksen mukaan vaikuta perustellulta alueella, jossa on jo useita saman sektorin kokoelmia ja museoita.

Julkisiin liikennevälineisiin lukemista (kohta 42.)

Helsingin kaupunginkirjastolla on melko tiheä kirjastoverkko jonka turvin tarjotaan luettavaa ympäri kaupunkia. Lukuvinkkejä löytyy myös verkkokirjastosta helmet.fi. Sieltä on pääsy myös kirjaston e-aineistoon. Voi siis hyvinkin olla, että padeja ja kännyköitä hipelöivät kansalaiset lukevat yhä kasvavan e-kirjastomme teoksia.

Kampanjaluontoisesti ja yhteistyössä muiden kulttuuritoimijoiden kanssa on joukkoliikenteen sähköisillä ilmoitustauluilla esitelty etenkin nykyrunoutta ja aforismeja matkustajien iloksi.

Tässä vaiheessa kun Helsingin kaupunginkirjasto valmistautuu keskustakirjasto Oodin avautumiseen ja aluekirjastojen palvelun laadun yhä korkeampaan tasoon, emme ryhdy laajentamaan paperimuotoisen kokoelman tarjontaa joukkoliikennevälineisiin.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Stuba Nikula, kulttuuripalvelupäällikkö, puhelin: 310 37000
[stuba.nikula\(a\)hel.fi](mailto:stuba.nikula(a)hel.fi)

29.11.2017

Tiina Merisalo, museonjohtaja, puhelin: 310 36485
tiina.merisalo(a)hel.fi
Elina Kallio, intendentti, puhelin: 310 71555
elina.kallio(a)hel.fi
Ihamäki Saara, aluekirjastopalvelujen johtaja, puhelin: 310 85503
saara.ihamaki(a)hel.fi
Pekka Sihvonen, kehittämispäällikkö, puhelin: 310 89034
pekka.sihvonen(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 19.09.2017 § 67

HEL 2017-004749 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Mieshoitajien lisääminen päivähoitoyksikköihin sekä nuoriso- ja lastenkoteihin (valtuustoaloitteen kohta 2)

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tiedostetaan miesten vähäinen määrä. Alalle hakeutuu valtakunnallisestikin enemmän naisia kuin miehiä, mikä on keskeisin syy miesten vähyyteen varhaiskasvatuksessa myös Helsingissä. Sukupuolijakauman tasoittamiseen on pyritty ja pyritään edelleen monin keinoin. Miesten osuus henkilöstöstä lisääntyy hitaasti: kun se vuonna 2005 oli 3 %, tällä hetkellä varhaiskasvatuksessa miesten osuus on noin 5 % henkilöstöstä.

Rekrytointitilaisuuksissa ja rekrytointitilaisuuksien materiaaleissa on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, että niillä ei entisestään korosteta naisvaltaista alaa. Messuille ja tapahtumiin on otettu mukaan henkilöstöstä sekä miehiä että naisia. Jaettavassa rekrytointimateriaalissa on ajateltu tuotteen pitkäikäisyyttä, tarpeellisuutta ja sitä, että se kiinnostaa kaikkia sukupuolia.

Kesätyöntekijöitä palkattaessa huomioidaan, että haastatteluihin ja sitä kautta kesätyöntekijöiksi valikoituu sekä muun kielisiä että miehiä. Tämä huomioidaan myös työkokeiluissa, palkkatukityössä ja oppisopimuskoulutuksissa. Rekrytointitilaisuuksia on suunnattu myös paikkoihin, joissa on erityisesti miehiä läsnä, esimerkiksi Santahaminan varuskunnan kotouttamistilaisuuden yhteydessä järjestetyssä varusmiesten työnhaku- ja koulutusinfossa sekä 'Nuorten Takuu Areena'- ja Taitaja-tapahtumassa.

Työssäoppimisen paikat varhaiskasvatuksessa ovat olleet suosittuja. Vuosittain noin 3 000 alan opiskelijaa pääkaupunkiseudun oppilaitoksista ja korkeakouluista suorittaa harjoittelut ja työssäoppimisjaksonsa

varhaiskasvatuksen toimipisteissä. Näiden opiskelijoiden joukossa miesten osuus on valitettavan vähäinen.

Varhaiskasvatuksen maksuttomuus (valtuustoaloitteen kohta 16)

Talousarvion 2017 varhaiskasvatusvirastoa koskevana tekstikirjauksina todettiin, että:

- tuodaan selvitys valtuustostrategian valmistelun yhteydessä mahdollisuudesta siirtyä maksuttomaan varhaiskasvatukseen, sen eri vaihtoehtoista ja mahdollisista aikatauluista
- kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla selvitetään tulevalla strategiakaudella mahdollisuuksia siirtyä portaittain maksuttomaan varhaiskasvatukseen.

Kevään 2017 aikana selvitettiin maksuttoman neljän tunnin päivittäisen varhaiskasvatuksen kustannuksia ja vaikutuksia. Laskelmissa on lähdetty siitä, että muutos koskisi vain yli kolmivuotiaita ja että maksuttomuuteen siirryttäisiin portaittain ikäluokka kerrallaan niin, että aluksi maksuttomuus koskisi 5-vuotiaita lapsia ja myöhemmin maksuttomuus ulotettaisiin nuorempiin ikäryhmiin. Laskelmissa on käytetty todellisia Helsingin varhaiskasvatuksen yksikkökustannuksia.

Kattavuuden ja osallistumisasteen nousua sekä perheiden käyttäytymisen muutosta on vaikea ennustaa. Laskemien eurovaikutukset ovat laskennallisia ja perustuvat kattavuuden ja osallistumisasteen melko merkittävään nousuun.

Strategiaohjelman mukaan maksuton varhaiskasvatus koskisi aluksi 5-vuotiaita. Kokonaiskustannukset 5-vuotiaiden osalta olisivat noin 8 milj. euroa vuodessa, josta 3,4 miljoonaa euroa olisi maksutulojen menetystä ja muut kustannukset tulisivat siirtymisestä muista palvelumuodoista kunnallisen varhaiskasvatuksen piiriin.

Laskelmissa on oletettu, että muutoksen myötä osallistuminen päiväkotihoidon lisäntyisi siten, että kattavuus nousisi n. 92 % 3-5-vuotiaiden ikäryhmissä. Nykyiset kattavuudet ovat 3-vuotiaiden osalta 66 %, 4-vuotiaiden osalta 72 %, 5-vuotiaiden osalta 77 %.

Laskettaessa maksuttomuuden vaikutuksia menoihin on oletettu, että kaikki tällä hetkellä kotihoidontukea tai yksityisen hoidon tukea saavat sekä kerhoissa olevat lapset siirtyisivät varhaiskasvatuksen piiriin. Kokonaiskustannus 3-5-vuotiaiden lasten siirtyessä palvelumuotojen välillä olisi noin 18 miljoonaa euroa siten, että suurimmat kustannukset kohdistuisivat kolmivuotiaisiin, joiden palvelujen käyttö on tällä hetkellä vähäisempää kuin vanhempien lasten. Kun huomioidaan menetetyt maksutulot ja palvelujen käytön lisääntyminen, välittömät kustannukset olisivat noin 28 miljoonaa euroa vuodessa.

Varhaiskasvatuksen maksuttomuus 3-5-vuotiaiden kohdalla lisäisi henkilökunnan tarvetta noin 500 henkilöllä. Nämä kustannukset on huomioitu laskelmissa, mutta ongelmaksi muodostuisi kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus, koska jo tällä hetkellä pätevistä henkilöstöstä on pula.

Maksuttomuuden myötä kasvava palveluntarve aiheuttaisi myös investointitarpeita uusille tiloille, kun kaikki lapset eivät enää mahtuisi nykyisiin tiloihin. Vuokratkustannukset on huomioitu yksikkökustannushinnoissa, mutta uusista tiloista johtuvia investointikustannuksia ei ole huomioitu. On arvioitu, että uusiin toimitilainvestointeihin kuluisi noin 140 miljoonaa euroa, mutta tämä jakaantuisi usealle vuodelle ja riippuisi siitä, millä aikataululla ja millaisella porrastuksella muutos otettaisiin käyttöön.

Esiopetuksessa oleviin kuusivuotiaisiin muutoksella ei olisi vaikutusta, koska neljän tunnin päivittäinen esiopetus on maksutonta jo nyt.

Lastentarhojen ja koulujen pihojen istuttaminen oppilaiden toimesta (valtuustoaloitteen kohta 30)

Helsingissä oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Kestävä kehitys kulkee punaisena lankana arvopohjassa ja toimintakulttuurissa. Yhteistyötä tehdään puutarhanhoidon ja kaupunkiviljelyn osalta eri toimijoiden kanssa, kuten Kumpulän lasten ja nuorten puutarhan, nuorisotyön, vanhusten palvelukeskusten sekä kaupunkiviljelijäyhdistysten kanssa. Kaupunkiviljelyä oli muutamissa päiväkodeissa ja yli kymmenessä leikkipuistossa kesällä 2017. Perusopetuksessa suunnitellaan ja kehitetään ympäristötyötä. Tavoite on, että jokaisessa koulussa on suunnitteluryhmä, joka osallistuu myös koulun pihojen suunnitteluun. Perusopetuksen kouluissa voidaan järjestää esimerkiksi kukkasipulien istutustalkoita ja monissa kouluissa on oma koulupuutarha.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Pertti Joona, pedagogisten palveluiden päällikkö, puhelin: 310 86232
pertti.joona(a)hel.fi

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 14.09.2017 § 50

HEL 2017-004749 T 00 00 03

Lausunto

Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen johtokunta päätti antaa seuraavat lausunnot kaupunginhallitukselle Ilkka Taipaleen valtuustoaloitteista (1) Julkisiin liikennevälineisiin lisättävän lukemisen palvelutarjonta sekä (2) Maksuton joukkoliikenne:

(1) Julkisiin liikennevälineisiin lisättävän lukemisen palvelutarjonta

Liikenneliikelaitoksen johtokunta on aiemmin antanut lausunnon kaupunginvaltuutettu Ilkka Taipaleen sekä muiden valtuutettujen aloitteesta 20.10.1999, jossa aloitteentekijät esittävät kaupunginhallitukselle, että se tekisi perusteellisen selvityksen aloitteen pohjalta korkeatasoisen ilmaisjakelutarjontan kehittämiseksi kaupungin liikennevälineisiin.

HKL tarjoaa nykyisellään tällä hetkellä voimassa olevien jakelusopimusten perusteella asiakkaille luettavaa. Raitiovaunuissa ja metroasemilla jaetaan HS Metro -lehteä. Lisäksi HKL:llä on metroasemien osalta jakelusopimus Voima-lehden ja Helsingin Uutisten kanssa. HKL on tehnyt nämä sopimukset alan toimijoiden tekemien tarjoustensa perusteella ja ottaen huomioon kulkuvälineiden ja metroasemien asettamat reunaehdot. HKL arvioi, että nykyinen lehtitarjonta tuo melko monipuolisesti kulttuuriuutisia ja -asioita ilmaislehtien lukijoiden, joukkoliikenteen asiakkaiden saataville ja tiedoksi.

Lähtökohtana raitiovaunuissa ja metroasemilla toteutetussa ilmaislehtijakelussa on, että HKL saa jakelun mahdollistamisesta erillisen korvauksen, joka korvaa lehdistä aiheutuvia ylimääräisiä siivouskustannuksia.

Joukkoliikenteen tuotantoa turvattaessaan HKL on noudattanut sitä kansainvälistä periaatetta, jossa erillisiä luettujen lehtien säiliöitä ei ole sijoitettu liikennevälineisiin. Tällä periaatteella pyritään selkeästi vähentämään palovaaran riskiä, joka korostuu esim. silloin, kun liikenneväline on suljetussa tunnelissa pakkopysäytetyssä tilassa.

Kaikki ylimääräinen irtonainen materiaali liikennevälineissä aiheuttaa merkittäviä kustannuksia vaunujen huollossa. Kustannukset muodostuvat, kun kyseinen palvelutarjonta halutaan pitää korkeatasoisena ja saatavilla oleva materiaali siistinä. Asiakasturvallisuuskohdat on tällä menettelyllä nostettu korostuneesti esiin.

HKL ei nämä näkökohdat huomioon ottaen kannata painetussa muodossa olevan luettavan materiaalin lisäämistä liikennevälineisiin. Palvelutarjonta tältäkin osin on yhä enemmän siirtymässä sähköiseen muotoon, mikä tarjoaa uusia mahdollisuuksia myös kirjojen lukemiselle ilman yllä mainittuja vaikutuksia.

HKL yhdessä HSL:n kanssa on pyrkinyt tarjoamaan myös kulttuuria, kuten musiikkia tai runoutta asiakkaiden iloksi monin tempauksin liikennevälineissä. HKL, HSL ja Nuoren Voiman Liitto järjestävät vuosittain Runoja raiteilla -kampanjan, jonka yhteydessä vaunujen digitaalisilla näyttötauluilla esitetään runoja ja aforismeja.

(2) Maksuton joukkoliikenne

HKL:n tehtävä on huolehtia metro-, raitio- ja lauttaliikenteen tuottamisesta pääkaupunkiseudulla. HKL tuottaa omistajilleen ja tilaajilleen hyötyä kokonaisvaltaisena joukkoliikennepalvelujen tuottajana ja tavoitteena on, että arki HKL:n kanssa on helppoa. HKL:n tavoiteohjelmassa on kirjattu yhdeksi tavoitteeksi HKL:n pyrkimys lisätä kestävien liikkumispalveluiden osuutta liikenteestä.

Maksuttoman joukkoliikenteen tarjoamisesta tai maksuttoman joukkoliikenteen mahdollisesta kampanjasta jollekin erityiselle ryhmälle päätöksen tekee HSL, joka hyväksyy joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän sekä lippujen hinnat. HSL:n hallitus on tarkemmin 10.12.2013 hyväksymässä päätöksessään kuvannut erityisryhmien alennus- ja vapaalippuetuja sekä oikeutta matkustaa ilman lippua. Myöhemmin tätä päätöstä on tarkennettu muun muassa 16.6.2015 HSL:n hallituksessa.

Käsittely

14.09.2017 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijä teki lisäyksen jakson "(1) Julkisiin liikennevälineisiin lisättävän lukemisen palvelutarjonta" toisen kappaleen keskiosaan niin, että kohta kuuluu seuraavasti: "...Lisäksi HKL:llä on metroasemien osalta jakelusopimus Voima-lehden ja Helsingin Uutisten kanssa. HKL on tehnyt..."

Esittelijä

yksikön johtaja
Karoliina Rajakallio

Lisätiedot

Markus Keisala, kehittämisspällikkö, puhelin: 310 35838
markus.keisala(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 12.09.2017 § 239

HEL 2017-004749 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Ilkka Taipaleen ym. aiemmin toteutumattomia valtuustoaloitteita koskevan valtuustoaloitteen kohdista 2, 12, 13, 17, 19, 20, 21, 22 ja 23:

"2. Mieshoitajien lisääminen päivähoidoitusyksiköihin ja lasten- ja nuorisokoteihin

Miespuolista henkilöstöä pyritään palkkaamaan erityisesti lasten- ja nuorisokoteihin. Elokuussa 2017 lastenkotitoiminnan koko henkilöstöstä (sijaiset mukaan luettuina) on miehiä 30,6 % ja naisia 69,4. Vakinaisen henkilöstön osalta miehiä on 29,5 % ja naisia 70,5 %.

12. Palveluasuntojen rakentaminen mielen sairaille ja muille alle 65-vuotiaille

Alkusyksystä 2017 Helsingissä oli jonossa kaikkiaan 737 asunnotonta, joista 191 jonotti mielenterveysasiakkaiden asumisyksikköön ja 546 asunnottomien yksikköön.

Kaupunginkanslia koordinoi kaupunkiympäristön toimialan (aiemmin kiinteistöviraston) ja sosiaali- ja terveystoimialan yhteistyötä, jossa mm. sovitaan sosiaali- ja terveystoimelle osoitettujen asuntojen vuosittaisesta määrästä. Kaupunki on laatinut Asunnottomuuden ennaltaehkäisytoimenpideohjelman vuosille 2016–2019. Yhteistyötä kiinteistöviraston kanssa on tiivistetty vuodesta 2016 lähtien

Moni sosiaali- ja terveystoimen asunnottomista ei kuitenkaan kykene selviytymään ilman tukea asumisessaan, vaan he tarvitsevat eriasteista tukea mielenterveys- ja päihdeongelmiinsa ja asumiseen.

Kuluvan vuoden elokuun tilanteessa Auroran sairaalassa palveluasumiseen jonotti 36 potilasta ja psykiatriseen asumiskuntoutukseen tai Niemikotisäätiön kuntouttavaan asumispalveluun jonotti 15 potilasta. Psykiatria- ja päihdepalvelut on pyrkinyt korjaamaan psykiatrisen erikoissairaanhoidon sairaansijalla palveluasumispaikkaa jonottavien potilaiden tilannetta muuttamalla psykiatrisia sairaansijoja asumiskuntoutuspaikoiksi ao. potilasryhmän kuntoutustarvetta vastaavaksi: syksyllä 2014 perustettiin kaksi asumiskuntoutusyksikköä ja keväällä 2016 perustettiin yksi asumiskuntoutusyksikkö lisää. Lisäksi psykiatria- ja päihdepalvelut on keventänyt mielenterveyspotilaiden asumispalvelujen rakennetta eli psykiatrisen erikoissairaanhoidon asumiskuntoutusta on muutettu palveluasumiseksi. Sairaala- ja laitoshoidon henkilöstöresursseja on siirretty liikkuvaan ja intensiiviseen avohoitoon, jolla voidaan ylläpitää potilaiden asumiskykyä ja ehkäistä häätöjä.

Tällä hetkellä psykiatria- ja päihdepalvelut kilpailuttaa mielenterveysasiakkaiden asumispalveluita. Tavoitteena on hankkia eriasteisesti tuet-

tuja asumispalveluita (tuettua asumista, palveluasumista ja tehostettua palveluasumista).

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Mielenterveyskuntoutujien palveluasumispaikkojen puutteen vaikutukset kohdistuvat haavoittuvan potilasryhmän kuntoutumismahdollisuuksiin pitkittämällä tarpeetonta sairaalassaoloaikaa ja heikentämällä kuntoutujan asuinolosuhteita sekä sosiaalisia elinolosuhteita.

13. Palveluasuntojen lisääminen lapsiperheille

Sosiaalihuoltolain mukaista tuettua asumista lapsiperheille järjestetään esim. Kilpolan asumisyksikössä. Lastensuojelulain mukaisena palveluna järjestetään riittävästi ympärivuorokautista perhekuntoutusta sekä omana että ostopalveluna.

Sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulain mukaisena palveluna on kehitetty vahvoja kotiin vietäviä palveluja. Näitä palveluja voidaan räätälöidä lapsen ja perheen tarpeen mukaisesti ja yhdistää eri toimijoiden, esimerkiksi kotipalvelun, lastensuojelun ja lastenpsykiatrian osaamista.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asianmukaisten, laadukkaiden sosiaali- ja terveystieteiden perustana ovat lainsäädäntö, väestön tarpeet sekä näyttöön perustavat toimintatavat. Lastensuojelun asiakkaat ja heidän perheensä ovat erityisen haavoittuva väestöryhmä. Kotiin vietävien palvelujen kehittämällä ja palvelujen räätälöimisellä haavoittuvassa asemassa oleville asiakkaille pyritään tukemaan perheitä ajoissa niin, että lastensuojelun tarve vähennee sekä kaventamaan terveys- ja hyvinvointieroja.

17. Kondomien ilmaisjako

Kondomien ilmaisjakelu saattaa edistää niiden käyttöä. Näyttöä Suomesta tästä ei kuitenkaan ole, eikä kondomien maksuttomuus vähennä tiedon, neuvonnan ja tuen tarvetta. Helsingissä on varattu jaettavaksi viime vuosina noin 45 000 maksutonta kondomia vuodessa, hankintahinnan ollessa 0,12 euroa kappaleelta. Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala jatkaa maksuttomien kondomien tarjoamista koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon terveystarkastuksissa, ehkäisyneuvonnassa, kutsunnoissa sekä jonkin verran nuorisotaloilla ja erilaisissa terveyden edistämiskampanjoissa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta käsittelee kokouksessaan 12.9.2017 valtuutettu Reetta Vanhasen ym. aloitetta koskien alle 25-vuotiaiden nuorten maksuttoman ehkäisyn edistämistä.

19. Eläke-edellytysten selvittely-yksikön liittäminen HUS:iin

Aloitteessa mainittu eläkeyksikkö on Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelukokonaisuuden nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön Työkykyseivitys -toimipiste. Työkykyseivityksen toiminta Eläkeselvitys nimisenä on alkanut vuonna 1999. Työkykyseivityksen nimellä toimipiste on palvellut vuodesta 2012 alkaen Helsingin kaupungin sosiaalitoimen ja työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP Helsingin) ohella myös Vantaan kaupungin sosiaalitoimen ja TYP Vantaan asiakkaita. Työkykyseivityksen tehtävänä on tutkia ja arvioida palveluun ohjattujen ilmeisen työkyvyttömiin asiakkaiden työ- ja toimintakykyä sekä kuntoutuksen, sairauspäivärahan ja työkyvyttömyyseläkkeen saamisen mahdollisuudet ja auttaa asiakkaita edellä mainittujen etuuksien hakemisessa.

Työkykyseivityksen asiakkaina voivat olla helsinkiläiset toimeentulotuen saajat ja pitkäaikaistyöttömät asiakkaat sekä vankiloissa olevat ja päihdehuollon laitoksiin sijoitetut asiakkaat, jotka sosiaalitoimen ja työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) sosiaalialan ammattilaiset ovat lähettäneet kirjallisella läheteellä. Työkykyseivitykset ja työkyvyttömyysetuuksien hakemusvaiheen valmistelut edellyttävät asiakkaasta yksilöllistä, monipuolista, laajaa sosiaalista ja lääketieteellistä tiedonhankintaa, tutkimusta ja selvittelyä. Edellä kerrotussa kokonaisprosessissa erityisen tärkeää on asiantuntijoiden tiivis yhteistyö edellä mainittujen tietojen koostamisessa.

Työkykyseivityksen sosiaalityöntekijä tekee asiakkaasta laajan sosiaalisen selvityksen työkyvyn arviointia varten ja ohjaa asiakkaan tarvittaviin tutkimuksiin sopimuserikoislääkärille ja tarvittaessa sopimusneuro psykologille. Sopimuslääkäri voi tarvittaessa kirjoittaa lähetteen lisä- ja jatkotutkimuksia varten erikoislääkäreille ja/tai kuvantamistutkimuksiin. Lopuksi erikoislääkäri kirjoittaa asiakkaan työkyvystä B-lääkärinlausunnon. Jos lääkärinlausunnossa asiakas arvioidaan työkyvyttömäksi, hänelle haetaan sairauspäivärahaa ja/tai työkyvyttömyyseläkettä. Työkykyseivityksen sosiaalityöntekijä huolehtii asiakkaan työkykyseivitysprosessin kaikista vaiheista yhdessä asiakkaan kanssa mukaan lukien mahdollinen valitusmenettely.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti 10.3.2015 Työkykyseivityksen asiantuntijapalvelujen hankinnasta nykyiselle sopimuskaudelle. Päätökseen perustuen on käyttöön otettu kaksi optiovuotta ja sopimus on voimassa 30.4.2019 saakka. Sosiaali- ja terveystoimialalla on mahdollisuus irtisanoa sopimus, mikäli se on uuden sosiaali- ja terveystoimialan järjestämismallin vuoksi välttämätöntä. Hankinta sisältää fysiatriin, psykiatriin, neurologiin, yleislääketieteen tai työterveyshuollon erikoislää-

kärin ja neuropsykologin suorittamia työ- ja toimintakyvyn arviointeja. Hankinnan vuosikustannus on n. 600 000 euroa.

Hankittavat palvelut sisältävät erikoislääkärien osalta tutustumisen tutkittavan asiakirjoihin, neuvottelut asiakkaan asiaa hoitavan sosiaalityöntekijän kanssa, varsinaisen tutkimuksen teon myös mahdollisesti tarvittavana kotikäyntinä, ohjaamiset tarvittaviin lisätutkimuksiin, lääkärinlausunnon kirjoittamisen ja konsultaation. Osalla Työkyky selvityksen asiantuntijoista on myös työkyvyn arvioinnin kouluttajan pätevyys.

Työkyky selvityksessä toteutuneita erikoislääkärikäyntejä vuonna 2016 oli 725 ja neuropsykologikäyntejä 251.

Kuten edellä olevasta Työkyky selvityksen toiminnan kuvauksesta ilmenee, työkyky selvitys tapahtuu kiinteässä yhteydessä kunnan sosiaali- ja terveystieteisiin, mikä puoltaa tällä hetkellä toiminnan sijoittumista kunnalliseen organisaatioon.

Toisaalta Työkyky selvityksen toiminnan haasteellisuus ja vaadittava erikoisosaaminen puoltaa toiminnan organisoimista ylikunnallisesti. Tämä voidaan kuitenkin toteuttaa muutenkin kuin siirtämällä toiminnat erikoissairaanhoidon organisaatiolle, siitä esimerkkinä on Vantaa-Helsinki -yhteistyö. Työkyky selvityksen asiakkaista huomattava osa on erityistä tukea ja ohjausta tarvitsevia asiakkaita. Asiakkaitten tutkimusten ja kokonais selvityksen toteutuminen vaatii usein erityisiä järjestelyjä, yhteistyötä ja tiivistä kanssakäymistä sosiaalityöntekijän avulla eri toimijatahojen ja erityisesti kunnan sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita koskeva lainsäädäntö siirtäneenä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastaavaa kuntaa suuremmalle toimijalle, jolloin myös työkyky selvitystoiminnan organisoimista tulee uudelleen arvioitavaksi. Työkyky selvityksen erikoislääkäreiden ja neuropsykologin nykyinen ostopalvelusopimus päättyy 30.4.2019. Erietyiset muutokset eivät liene perusteltuja meneillään olevan sopimuskauden aikana. Myös tulevia rakenteita valmisteltaessa tulee huomiota kiinnittää siihen, miten turvataan Työkyky selvityksen asiakaskunnan kaltaisten, erityistä tukea tarvitsevien asiakkaitten tarvitsema riittävä sosiaalityöntekijän tuki, kaikkien työkyky selvittelyyn osallistuvien asiantuntijoiden saumaton yhteistyö sekä yhteys eri toimijoihin niin, että asiakas saa tarvittavan ohjauksen ja avun myös jatkotoimenpiteisiin, kuntoutukseen ja hoitoon.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Työkyky selvityksen kohderyhmänä ovat henkilöt, jotka useimmiten ovat yhteiskunnan heikoimmassa asemassa ja erityisen tuen tarpeessa ole-

via. Näiden henkilöiden asianmukainen työ- ja toimintakyvyn selvittäminen ja palveluohjaus kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja.

20. Kriminaalipoliittinen ohjelma kaupungille

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimi tekee monenlaista yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen ja järjestöjen kanssa vapautuvien vankien palvelujen parantamiseksi ja heidän ohjaamiseen rikoksettomaan elämään. Esimerkiksi Kuntouttava vankityö -ohjelmassa järjestetään Suomenlinnan vankilan helsinkiläisille vangeille vankityötä ja vapautumisvaiheessa palkkatuettua työtä, autetaan velkaongelmissa, tuetaan asunnon saannissa ja järjestetään päihdehoitoa ja kuntoutusohjausta. Yhteistyöllä rikoksettomaan elämään (YRE) -työryhmässä kehitetään vankeinhoidon, järjestöjen ja kunnan välistä yhteistyötä. Myös yhteisiä koulutushankkeita on ollut Etelä-Suomen Rikosseuraamusalueen (Rise), Soccan, järjestöjen ja pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Aikuissosiaalityössä vapautuvat vangit ovat erityiskohderyhmä, johon halutaan panostaa. On tärkeää myös tukea perheitä, joissa toinen vanhempi on vankilassa.

Vankien kanssa työskentelyn haasteena ovat erilaiset nivelvaiheet, joissa henkilö siirtyy vapaudesta vankilaan ja vankilasta koevapauteen. Näitä nivelvaiheita tulisi rakentaa niin, että vangeille voitaisiin rakentaa jo vankilassa oloaikana kuntoutusjatkumoa, joihin kaikki osapuolet sitoutuvat. Yhteistyörakenteita vankilassa oleville, vapautuville ja rikoskierteessä oleville henkilöille tulee edelleen kehittää toimivammiksi.

Vankien palvelujärjestelmää tulee kehittää suunnitelmallisesti ja osana muuta kunnan terveyden- ja hyvinvoinnin edistämistä. Erillinen kriminaalipoliittinen ohjelma on liian erillinen rakenne suhteessa kaupungin asukkaiden kokonaishyvinvoinnin edistämiseen.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Rikoskierteessä olevat henkilöt ovat useimmiten yhteiskunnassa heikoimmassa asemassa ja erityisen tuen tarpeessa olevia. Näiden henkilöiden palvelujen kehittäminen ja suunnittelu kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja.

21. Kotisairaaloiminnan lisääminen

Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa toteutetaan HYKS-alueen ja sosiaali- ja terveysministeriön suositusten sekä terveydenhuoltolain mukaista kolmiportaista palvelujärjestelmää. Mallin mukaan perustason (taso A) saattohoitoa toteuttavat kaikki sosiaali- ja terveystoimen yksiköt.

Tason B alueelliset saattohoitoyksiköt muodostuvat kotisairaaloista ja näiden tukiosastoista sekä saattohoitoon erikoistuneista sairaalaosastoista. Suursuon sairaalassa on saattohoito-osasto, joka tekee tiivistä yhteistyötä kotisairaaloiden kanssa. Nämä yksiköt toteuttavat saattohoitoa ja toimivat alueellisina konsultoivina yksiköinä sekä vastaavat alueensa koulutuksesta.

Tason C muodostavat yliopistosairaaloiden palliatiiviset yksiköt ja saattohoitokodit. Nämä vastaavat vaativan tason hoidosta, koulutuksesta, opetuksesta ja alan tutkimuksesta.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimella on 100-paikkainen ns. tason B saattohoitoa toteuttava kotisairaala, joka on osa kaupunginsairaalan toimintaa. Syksyllä 2017 kotisairaalassa avataan palliatiivinen poliklinikka tukemaan potilaita, jotka eivät vielä tarvitse sairaalatasoista hoitoa.

Palvelualueiden lääkäripalvelut vastaa kotihoidon ja Helsingin kaupungin ympärivuorokautista hoivaa antavien yksiköiden lääkäripalveluista. Kaikissa kaupunginsairaalan sairaaloissa ja palvelualueiden lääkäripalveluissa on lääkäreitä, joilla on palliatiivisen lääketieteen erityispuheen- ja hoitohenkilökuntaa, joka on koulutautunut palliatiiviseen hoitoon ja saattohoitoon.

Saattohoidettavien määrä on kasvanut tasaisesti. Kotisairaalan hoitajaksoista noin puolet on palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa noin neljäsosa. Palliatiivista hoitoa saavilla potilailla on yleensä useampia kotisairaalan hoitajaksoja ennen viimeistä saattohoitajaksoa. Niin sanottuun kotikuolemaan päättyy vielä vain pieni osa palliatiivisista hoitajaksoista ja saattohoitovaiheessakin noin kolmasosa on kotona loppuun asti. Kotisairaalasta on taattu tarpeen vaatiessa minä vuorokauden aikana tahansa nopea pääsy suoraan kaupunginsairaalan osastolle, ja tarvittaessa saattohoito-osastolle.

Kotisairaala tarjoaa saattohoitoa vuodessa yli 300 potilaalle kotona, kaupungin omassa ympärivuorokautisessa hoidossa tai yksityisessä hoivakodissa. Saattohoidon potilaista noin puolet on ympärivuorokautisessa hoidossa asuvia, loput asuvat omassa kodissaan. Kotisairaala on pystynyt ottamaan vastaan kaikki sinne saattohoitoon tarjotut potilaat, joilla tarve on todettu. Kymmenessä vuodessa saattohoitopotilaiden osuus muusta kotisairaalan hoitotyöstä on kasvanut 20 prosentista 50 prosenttiin.

Palvelutalojen asukkaista (sekä omissa että ostetuissa paikoissa) on kuollut yhteensä 908 henkilöä vuonna 2015, heistä kaksi kolmasosaa on kuollut palvelutaloissa ja yksi kolmasosa on kuollut sairaalassa. Pitkälle edennyttä muistisairautta sairastavan potilaan saattohoito järjestetään pääsääntöisesti potilasta hoitavassa ympärivuorokautisessa hoito-

yksiköissä ja palvelutaloissa. Saattohoito vaatii hoitolinjausten tekemistä, hyvää lääkärin ja hoitohenkilökunnan yhteistyötä ja keskustelua omaisten kanssa. Asiakkaan ennen hoitoa tehty hoitotahto on tärkeä elementti saattohoitoprosessissa. Palveluasuntojen asukkaiden hoitolinjauksiin on panostettu, tavoitteena on, että hoitolinjaus on tehty kaikille.

Kotisairaalan sekä ympärivuorokautisten hoitoyksiköiden ja palvelutalojen yhteistyötä kehitetään edelleen. Kotisairaalan hoitaja- ja lääkäriresurssia pyritään vahvistamaan vuonna 2018. Hyvä saattohoito edellyttää henkilökunnalta osaamista ja työhyvinvoinnin ylläpitoa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Palliativisen hoidon ja saattohoidon avulla autetaan ihmistä elämään niin täysipainoista elämää kuin mahdollista kuolemaan asti sekä tuetaan omaisia hoitoprosessin ajan ja kuoleman jälkeen. Hoitosuunnitelma ja yksilölliset hoitolinjaukset saattohoitoon siirryttäessä tukevat potilaan itsemääräämisoikeutta elämän loppuvaiheessa, mahdollistavat toiveiden mukaisen kuoleman ja vähentävät omaisten ahdistusta.

22. Helsingiläisten oikeuspsykiatristen potilaiden siirto Niuvanniemen ja Vanhan Vaasan sairaaloista HUS:in sairaaloihin

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta päättää mielentilansa vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätetyn hoitopaikasta, joka pääsääntöisesti on valtion mielisairaala ja jossa on potilaan hoidon edellyttämät valmiudet ja erityisasiantuntemus. Mielenterveyslain mukaan valtion mielisairaalassa annettavan hoidon tarve arvioidaan säännöllisin välein yhteistyössä sen sairaanhoitopiirin kanssa, jonka alueeseen potilaan kotikunta kuuluu. Valtion mielisairaaloissa keskeisenä hoidon tavoitteena on riittävän toipumisen jälkeen palata oman asuinpaikkakunnan hoitojärjestelmään. Näin tapahtuu myös valtion mielisairaaloissa hoidettavana olevien helsingiläisten oikeuspsykiatristen potilaiden kohdalla.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Oikein valittu hoitopaikka edesauttaa psykiatrisen potilaan toipumista.

23. Vammaispalvelulain ja -säädösten soveltaminen mielisairaisiin

Kuntien järjestämismvastausta säädetään sosiaali- ja terveystalveluja koskevissa laeissa ja laissa sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalla psykiatria ja päihdepalvelut vastaa mielenterveyden häiriöiden ehkäisystä, varhaisesta tunnistamisesta, asianmukaisesta hoidosta ja

kuntoutuksesta. Avopalvelut ja sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ovat hoidossa ensisijaisia. Mielenterveyspalveluja järjestetään lisäksi myös erikoissairaanhoidossa psykiatrian poliklinikoilla ja psykiatrisena sairaalahoitona.

Sosiaalihuoltolain mukaisesti henkilöllä on oikeus saada riittävät sosiaalihuollon palvelut kotikunnaltaan. Palvelun tarve on arvioitava, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta ja samalla asiakkaalle on selvitettävä hänen yleis- ja erityislainsäädäntöön perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa ja erilaiset vaihtoehdot palvelujen toteuttamiseksi ja niiden vaikutukset. Sosiaalihuoltolain mukaan palvelutarpeen arvioinnissa on käytettävä riittävästi asiantuntemusta ja osaamista. Laki velvoittaa myös muut toimialat osallistumaan työntekijän pyynnöstä palvelutarpeen arviointiin (SHL 41 §, monialainen työ). Palvelut suunnitellaan eri alojen ammattilaisten moniammatillisena yhteistyönä. Tavoitteena on yksilöllisesti räätälöidä asiakkaalle kulloinkin parhaiten soveltuvat ja tarkoituksenmukaiset palvelut. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja järjestetään Helsingissä sosiaali- ja terveystoimialan kaikissa palvelukokonaisuuksissa (perhe- ja sosiaalipalvelut, terveys- ja päihdepalvelut sekä sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut). Sosiaalipalveluina järjestetään mm. asumispalveluja, kotipalveluja ja kuntouttavaa työtoimintaa.

Vammaisten henkilöiden sosiaalipalvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaan. Jos sosiaalihuoltolain tai muun ensisijaisen lain mukaiset palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia, palvelut järjestetään vammaispalvelulain ja -asetuksen mukaan. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja järjestetään vammaisten sosiaalityössä.

Mielenterveysoireisten/-sairaiden sosiaalipalveluja järjestetään Helsingissä sekä sosiaalihuoltolain että vammaispalvelulain perusteella, palveluntarpeesta sekä asiakkaan yksilöllisestä tilanteesta riippuen.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimialalla vammaispalvelulakiin perustuva oikeus palveluun arvioidaan vammaisten sosiaalityössä, voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Kaikkia mielenterveyden häiriöistä kärsiviä henkilöitä koskevia sosiaalisia erityiskysymyksiä ei ole tarkoituksenmukaista siirtää vammaispalveluysikköön, koska palveluja järjestettäessä sovelletaan vammaispalvelulain lisäksi myös mm. sosiaalihuoltolakia ja mielenterveyslakia.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asiakkaiden moniammatillinen, tarveperusteinen ja yksilöllinen arviointi antaa parhaan mahdollisen pohjan suunniteltaessa asiakkaan palvelukokonaisuutta. Mielenterveysoireiset ja -sairaajat asiakkaat saavat tällä hetkellä palveluja useiden eri lakien perusteella. Asiakkaan kannalta merkityksellistä on, että palvelut muodostavat tarkoituksenmukaisen

29.11.2017

Asia/23

kokonaisuuden ja vastaavat mahdollisimman hyvin asiakkaan palvelujen tarpeita."

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Säde Pitkänen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 47380
sade.pitkanen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566